

(Imcompany) was an exception from this tendency. The compliance of the risk-return concept was proved. At the same time the second hypothesis was verified negatively because higher volatility of share prices didn't lead to the increase in the rates of return assumed by the positive scenario of the investment strategy.

4 References

1. *Gitman L.J.* Principles of Managerial Finance / L.J. Gitman. - Prentice Hall, 2007. – pp. 217-218.
2. Federation of European Stock Exchanges www.fese.be.
3. *Stanisz A.* Przystępny kurs statystyki. Tom 1/ A. Stanisz. – Kraków, Statsoft 2007. – pp. 259-265.
4. *Titman S., Keown A.J., Martin J.D.* Financial Management. Principles and Applications / S. Titman, A.J. Keown, J. D. Martin. - Prentice Hall, 2010. – 12.

5. *Ross S.A., Westerfield R.W., Jaffe J., Jordan B.D.* Modern Financial Management / S.A. Ross, R.W. Westerfield, J. Jaffe, B.D. Jordan. – McGraw Hill, 2008. – pp. 256-279.

6. *Wasilewski M., Zabolotnyy S.* Sytuacja finansowa przedsiębiorstw o odmiennych strategiach zarządzania kapitałem obrotowym/ M. Wasilewski, S. Zabolotnyy// Zeszyty Naukowe SGGW. Ekonomia i Organizacja Gospodarki Żywnościowej. - 2009. - Nr 78. – pp. 5-20.

7. *Wędzki D.* Strategie płynności finansowej przedsiębiorstwa / D. Wędzki. - Kraków: Oficyna Ekonomiczna, 2003 - 34.

8. *Zabolotnyy S.* Pomiar wpływu strategii płynności finansowej na efektywność spółek giełdowych z sektora agrobiznesu/ S. Zabolotnyy// Uniwersytet Szczeciński, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia - 2011 - Zeszyty Naukowe. - Nr 639. – pp. 171-181.

9. Warsaw Stock Exchange www.gpw.pl.

10. StockWatch www.stockwatch.pl.

УДК 330.322:338.43(477.8)

В.Л. ГЕРАЙМОВИЧ

(Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна)

Формування державної інвестиційної політики в аграрному секторі економіки України

Ефективна інвестиційна політика дозволяє державі впливати на ріст господарської активності, сприяє створенню сприятливої кон'юнктури на ринку, активізує розвиток пріоритетних галузей економіки. В статті розглядається роль держави в активізації інвестиційних процесів в аграрному секторі, визначаються цілі інвестиційної політики на даному етапі розвитку вітчизняної економіки. Уточнена головна мета державної політики в сфері інвестування. Як вважає автор, економічний механізм інвестування в аграрній сфері являє собою систему організаційно-економічних і правових дій впливу на перебіг інвестиційних процесів з очікуваним виробничим ефектом. Конкретизовано головні чинники, що викликали погіршення інвестиційного клімату в галузях агропромислового комплексу. Визначено основні напрями державного регулювання інвестиційної діяльності в агропромисловому комплексі та досліджено складові механізми впливу інвестиційної аграрної політики на розвиток інвестиційних процесів у регіоні. Проведено оцінку рівня економічної відповідальності інвесторів за результати реалізації інвестиційних проектів у сільському господарстві Київської області в 2013 році.

Ключові слова: інвестиції, інвестування, державна інвестиційна політика, економічна відповідальність інвестора, аграрний сектор економіки.

В.Л. ГЕРАЙМОВИЧ

(Національний університет біоресурсів і природопольовання України,
г. Киев, Украина)

Формирование государственной инвестиционной политики в аграрном секторе экономики Украины

Эффективная инвестиционная политика позволяет государству влиять на рост хозяйственной активности, способствует созданию благоприятной конъюнктуры на рынке, активизирует развитие приоритетных отраслей экономики. В статье рассматривается роль государства в активизации инвестиционных процессов в аграрном секторе, определяются цели инвестиционной политики на данном этапе развития отечественной экономики. Уточнена главная цель государственной политики в сфере инвестирования. Как считает автор, экономический механизм инвестирования в аграрной сфере

представляет собой систему организационно-экономических и правовых действий влияния на ход инвестиционных процессов с ожидаемым производственным эффектом. Конкретизированы основные факторы, вызвавшие ухудшение инвестиционного климата в отраслях агропромышленного комплекса. Определены основные направления государственного регулирования инвестиционной деятельности в агропромышленном комплексе и исследованы составляющие механизма оценки влияния инвестиционной аграрной политики на развитие инвестиционных процессов в регионе. Проведена оценка уровня экономической ответственности инвесторов за результаты реализации инвестиционных проектов в сельском хозяйстве Киевской области в 2013 году.

Ключевые слова: инвестиции, инвестирование, государственная инвестиционная политика, экономическая ответственность инвестора, аграрный сектор экономики.

V.L. HERAYMOVYCH

(National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine)

Formation of State Investment Policy in Agrarian Sector of Ukraine

Efficient investment policy allows the state to influence growth of economic activity, contributes to creation of favourable market conditions and facilitates development of major economic sectors. The article covers the role of the state in activating investment processes in agrarian sector, sets out the investment policy objectives in the current period of national economy development. Main goal of state policy in the field of investment has been specified. As the author suggests, economic mechanism of investing in agriculture is a system of organizational, economic and legal actions influencing the investment processes with the expected production effect. Main factors leading to deterioration of investment climate in agriculture sector have been pointed out. Principal directions of investment activity state regulation in agriculture have been outlined and components of mechanism to assess impact of the investment on the development of agricultural policy of investment processes in the region analyzed. Level of investors' economic responsibility for the results of investment projects in Kiev region agriculture in 2013 has been assessed.

Keywords: investment, investing, state investment policy, investor's economic responsibility, agrarian sector of economy.

Постановка проблеми. В сучасних умовах ринкових трансформацій потребує переосмислення роль держави в активізації інвестиційних процесів, яка визначається завданнями інвестиційної політики. Інвестиційна політика – це комплекс цілеспрямованих економічних, політичних й організаційних заходів та рішень з метою цілеспрямованого впливу на інвестиційну діяльність.

Інвестиційна діяльність є однією з основних умов нарощування виробничих потужностей, подолання спаду виробництва в сільському господарстві, досягнення фінансової стабільності галузі, а відтак сприятливі умови для її здійснення визначаються ефективною інвестиційною політикою держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розробки ефективною інвестиційної політики, удосконалення механізмів активізації інвестиційних процесів у сільському господарстві та їх державної підтримки сьогодні приділяється багато уваги, що пояснюється насамперед зростаючими потребами в необхідних ресурсах для відновлення матеріально-технічної бази аграрної галузі. Проблемам формування і реалізації державної інвестиційної політики присвячені наукові праці багатьох вчених-економістів, зокрема К.С. Берестового, О.Г. Бобрової, О.А. Бондаренка, О.П. Бондарчука, С.О. Гуткевич, О.М. Дуфенюк, М.І. Кісіля, В.В. Ковальова, М.Ю. Коденської, Г.П. Лайко,

О.М. Могильного, Г.М. Підлісецького, Г.В. Сеніної, А.В. Чупіса, В.С. Шебаніна та інших.

В той же час питання впливу державної інвестиційної політики на активізацію інвестиційних процесів у вітчизняному аграрному секторі економіки залишається недостатньо дослідженим, що й обумовлює актуальність даної статті.

Метою статті є дослідження засад формування інвестиційної політики в аграрному секторі та обґрунтування механізму оцінки впливу державної інвестиційної політики на розвиток інвестиційних процесів у регіоні.

Вклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна політика - складова економічної політики держави, що визначає напрямки використання капітальних вкладень у сферах й галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрігалузевих диспропорцій, досягнення максимального співвідношення між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери. Головною метою державної політики в сфері інвестування є ресурсне забезпечення позитивних структурних зрушень в економіці та процесів економічного зростання.

Вважаємо, економічний механізм інвестування в аграрному секторі являє собою систему організаційно-економічних і правових дій впливу на порядок здійснення інвестиційних процесів з

Фінанси та оподаткування

очікуваним виробничим ефектом, при якому інвестиційні потоки спрямовуються на заміну зношених засобів праці, впровадження нових технологій, розширення та розвиток виробництва.

На наш погляд, основними чинниками погіршення інвестиційного клімату в аграрному секторі вітчизняної економіки є:

1) падіння виторгу від реалізації продукції окремих галузей сільського господарства внаслідок скорочення платоспроможного попиту населення;

2) додаткове зниження прибутків вітчизняних виробників через необґрунтовано високу частку імпортного продовольства на внутрішньому українському ринку;

3) збереження монополізованої структури промислового сектора вітчизняного АПК і відсутність ринкових механізмів, що регулюють цінові відносини сільськогосподарських, переробних, торгово-закупівельних й ресурсощадних підприємств. У результаті зріс ціновий диспаритет і погіршилися фінансово-вартісні пропорції міжгалузевого обміну, сформувався дисбаланс між прибутками та витратами;

4) незавершеність процесів інституційних перетворень у сільському господарстві та в суміжних галузях АПК;

5) відсутність дієвої інфраструктури аграрного ринку, яка здатна забезпечити швидке бездиспаритетне просування сільськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача.

6) необґрунтована кількість посередників у процесі руху сільськогосподарської продукції, великий диспаритет маси прибутку аграрного товаровиробника, посередників та підприємств роздрібно торгівлі.

Державна інвестиційна політика повинна забезпечити формування сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі, який би характеризувався такими умовами: дієва та достатня державна підтримка пріоритетних напрямів агропромислового виробництва; доступність; механізм здешевлення кредитних ресурсів для сільськогосподарських підприємств; стимулювання припливу іноземного капіталу в аграрний сектор.

Для покращення інвестиційного клімату в аграрному секторі, державна політика у сфері інвестування повинна передбачати консолідацію інвестиційних ресурсів як із внутрішніх (національних, бюджетних), так і зовнішніх (іноземних) джерел. Для цього у державі є важелі прямої дії у вигляді централізованих державних капітальних вкладень в об'єкти пріоритетних галузевих складових АПК й засоби непрямого регулювання інвестиційного середовища за допомогою бюджетного та грошово-кредитного регулювання.

Поділяємо думку провідних учених-аграрників В. Андрійчука, М. Зубця та В. Юрчишина, що механізм галузевої підтримки доцільно будувати за двома каналами впливу: одну частину виділених коштів розподіляти на 1 га посіву (посадки) або на 1 голову тварин, другу - на одиницю виробленої

продукції [1]. Перевага такого способу підтримки полягає в комплексності її впливу на виробництво. З одного боку, це стимулюватиме збереження існуючих і закладку нових площ посівів та збільшення поголів'я тварин. З іншого боку, субсидування матричної одиниці продукції заохочуватиме до нарощування виробництва за рахунок інтенсивного фактора розвитку. Тому співвідношення між розміром виплат на 1 га ріллі (1 голову тварин) та на одиницю продукції слід змінювати залежно від стану розвитку конкретної галузі й насичення внутрішнього ринку продовольства. Даний механізм підтримки галузі в подальшому варто доповнити доплатами за якість продукції.

Слід зазначити, що всі методи державного регулювання інвестиційної діяльності є взаємозв'язаними, а тому застосування їх не може бути довільним. Кожна модель державної інвестиційної політики є певним поєднанням заходів та відповідних державних інститутів, що розробляють та реалізують ці заходи. Увесь комплекс засобів, котрі застосовуються з метою впливу на інвестиційні процеси в аграрному секторі економіки, можна розподілити за кількома основними напрямками (рис. 1).

Головним питанням державної інвестиційної політики в АПК є визначення пріоритетних сфер та об'єктів інвестування, які мають відповідати як довготривалим національним інтересам держави, так і тим невідкладним завданням, які випливають із сучасного стану та структури аграрної економіки України.

Важливим аспектом формування інвестиційної політики є сприяння надходженню інвестиційних ресурсів нерезидентів, які відіграють значну активізаційну роль в інвестиційному процесі України. Також важливе значення при формуванні політики у сфері інвестування відіграють податкова система, грошово-кредитна система, амортизаційні відрахування, фондовий ринок та інноваційна політика [5].

Механізм оцінки впливу державної інвестиційної політики в аграрному секторі на розвиток інвестиційних процесів в регіоні охоплює:

- Комплексну оцінку факторів, які впливають на ефективність інвестиційного процесу в аграрному секторі регіону;

- Оцінку сукупності ризиків інвестиційної діяльності в регіональному апк;

- Оцінку економічної відповідальності інвесторів за соціально-економічні результати впровадження інвестиційних проектів в регіоні.

Формуючи інвестиційну політику, впроваджуючи обґрунтовані інвестиційні проекти регіонального рівня, не можна не враховувати об'єктивну можливість виникнення ризикованих, непередбачуваних ситуацій. Тому механізм вдосконалення інвестиційної політики на державному та регіональному рівнях неможливий без конкретизації системи ризиків та розробки механізму зменшення їх негативної дії та нейтралізації.

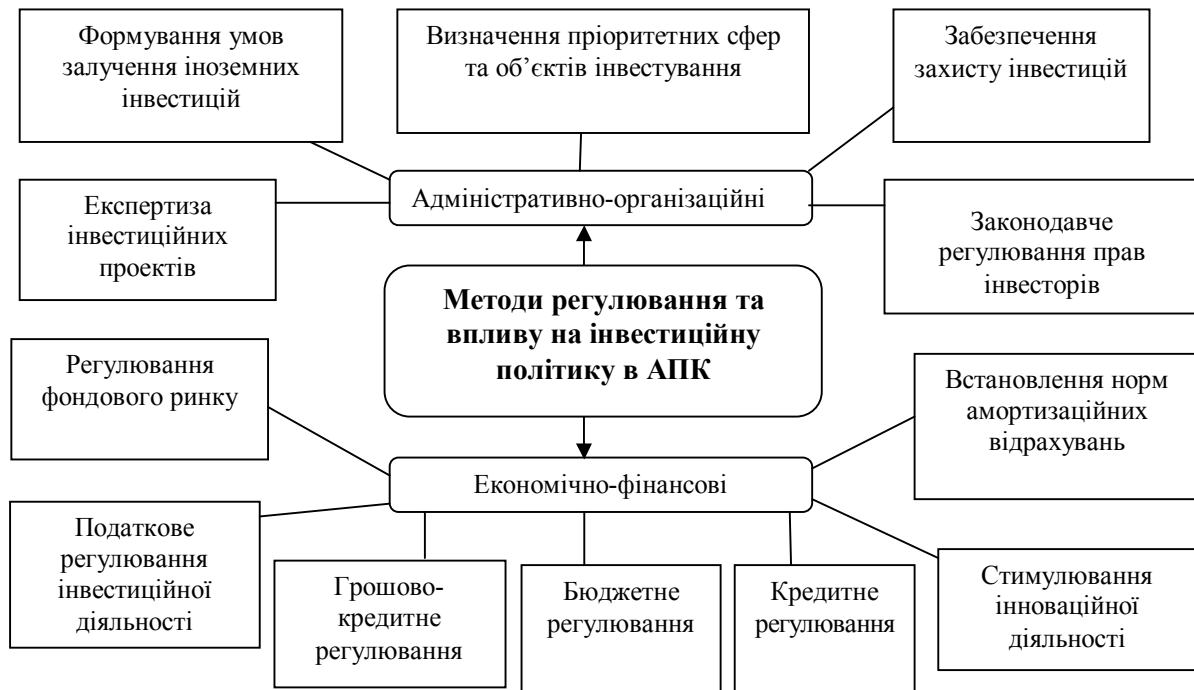


Рис. 1. Основні напрями державного регулювання інвестиційної діяльності в АПК

Залежно від чинників, виділяють такі види інвестиційних ризиків: політичний, загальноекономічний, правовий, технічний, ризик учасників проекту, фінансовий, маркетинговий та екологічний ризики.

Зазначимо, що політичний, правовий та загальноекономічний ризики можуть бути викликані зовнішніми умовами реалізації інвестицій. Інші види ризиків спричиняються можливими помилками планування, організації та реалізації конкретних проектів.

Інвестиційний ризик можна визначити як потенційну можливість недосягнення запланованих цілей інвестування (у вигляді прибутку, зміцнення матеріально-технічного забезпечення, модернізації галузевих виробництв або регіонального соціального ефекту) та в результаті непередбачених втрат коштів й отримання грошових збитків або прибутку, але менших, ніж планувалося, розмірів.

Останньою складовою запропонованого механізму оцінки впливу інвестиційної аграрної політики країни на розвиток інвестиційного процесу в регіоні є оцінка економічної відповідальності інвесторів за соціально-економічні результати впровадження інвестиційних проектів у регіоні.

Економічна відповідальність у контексті нашого дослідження передбачає обґрунтовану самостійність регіональних суб'єктів господарювання у визначенні пріоритетних напрямків інвестиційного розвитку та формування внутрішньорегіональної інвестиційної політики аграрного виробництва. Категорія «економічна відповідальність» має соціально-економічну та державно-політичну спрямованість.

Соціально-економічний аспект виражається у забезпеченні виробникам аграрної продукції умов для

задоволення потреб внутрішнього ринку та виходу на зовнішній ринок, стабілізації та зростання прибутку й рентабельності, забезпечення зайнятості сільського населення, зростання добробуту трудового потенціалу аграрних підприємств. Державно-політичним завданням є поліпшення інвестиційного клімату в регіоні, підвищення інвестиційної привабливості аграрних формувань, нарощування експортного потенціалу, досягнення самозабезпеченості й підвищення рівня продовольчої безпеки регіону та економіки України в цілому.

Зазначимо, що економічна відповідальність інвесторів на макrorівні державного регулювання інвестиційної діяльності в АПК – це інституційне забезпечення захисту національних інтересів, гармонійний, соціально спрямований розвиток галузей аграрної економіки, збереження й забезпечення зростання аграрного потенціалу країни та її регіонів. Категорія економічної відповідальності передбачає визначення і характеристику зовнішніх і внутрішніх загроз, критеріїв і параметрів стану аграрної економіки, що забезпечують захист життєво важливих інтересів держави і локалізується в рамках певної територіальної одиниці.

Економічна відповідальність інвесторів на регіональному рівні являє собою сукупність поточного стану, умов і факторів стабільності, стійкості та поступального розвитку аграрного виробництва. У ній проявляється здатність регіонального апарату управління АПК коригувати загальнодержавну інвестиційну політику, лобіювати галузеві інтереси, своєчасно реагувати на політичні зміни, підтримувати стабільний рівень платоспроможного попиту на вироблену продукцію, забезпечувати захист ринку від несанкціонованого

Фінанси та оподаткування

імпорту та збільшення фальсифікованої продукції, зберігати, нарощувати і ефективно використовувати наявний виробничий потенціал.

Економічна відповідальність інвестора на рівні конкретного підприємства, в якому реалізується інвестиційний проект, передбачає відповідальність керівництва за планово-цільове та ефективне використання інвестиційних ресурсів, збереження, найбільш раціональне використання і нарощування виробничого потенціалу підприємства, забезпечення ефективного, сталого розвитку виробництва продукції, поліпшення екологічної ситуації. Рівень економічної відповідальності може бути охарактеризований сукупністю показників. Для оцінки стану і моніторингу економічної відповідальності інвесторів у розрізі галузевих

складових інвестиційної діяльності може бути використаний ряд функціональних індикаторів. Механізм розрахунку сукупного критерію економічної відповідальності представлено таким чином (табл. 1).

Сукупний критерій економічної відповідальності інвесторів розраховується за формулою:

$$CKЭО = \sum_{i=1}^n K_i d_i \quad (1)$$

де: K_i - значення приватних функціональних критеріїв економічної відповідальності галузевих структурних складових аграрного виробництва в регіоні, d_i - питома вага значущості функціональних складових економічної відповідальності.

Таблиця 1

Оцінка рівня економічної відповідальності інвесторів за результати реалізації інвестиційних проектів в аграрному секторі економіки регіону (на прикладі Київської області), 2013 р.

Показатель	Функціональні складові														В цілому	
	Фінансова		Агротехнологічна		Технічна		Екологічна		Економіко-правова		Політико-правова		Соціальна		2010	2013
	2010	2013	2010	2013	2010	2013	2010	2013	2010	2013	2010	2013				
Рослинницькі сільськогосподарські підприємства																
Значення приватних функціональних критеріїв економічної відповідальності (ЕВ) **	4	5	6	7	3	3	7	8	5	4	5	3	6	5		
Питома вага значущості функціональних складових ЕВ	0,18	0,19	0,13	0,14	0,11	0,1	0,11	0,1	0,17	0,28	0,19	0,17	0,11	0,12	1	1
Критерій економічної відповідальності інвесторів рослинницьких сільськогосподарських підприємств															5,06	5,26
Тваринницькі сільськогосподарські підприємства																
Значення приватних функціональних критеріїв ЕВ **	6	6	6	7	5	6	7	7	5	3	5	3	7	8		
Питома вага значущості функціональних складових ЕВ	0,18	0,19	0,11	0,1	0,14	0,15	0,11	0,08	0,17	0,17	0,18	0,19	0,11	0,12	1	1
Критерій економічної відповідальності інвесторів тваринницьких сільськогосподарських підприємств															5,73	5,34
Переробні підприємства																
Значення приватних функціональних критеріїв ЕВ **	7	8	6	7	5	7	7	8	5	4	5	6	7	7		
Питома вага значущості функціональних складових ЕВ	0,18	0,19	0,09	0,07	0,15	0,16	0,09	0,07	0,18	0,19	0,18	0,19	0,13	0,13	1	1
Критерій економічної відповідальності підприємств, що займаються переробкою сільськогосподарської продукції															5,89	6,5
Сукупний критерій економічної відповідальності інвесторів за результати реалізації інвестиційних проектів в АПК регіону															16,68	17,1

*джерело: розрахунки автора за даними експертної оцінки

** Значення можуть змінюватися в межах від 1 до 10: 1 - деградація структурних і функціональних складових галузевого виробництва; 10 - ефективний розвиток (нарощування ресурсного та експортного потенціалу)

Проведені нами дослідження дозволяють припустити, що рівень сукупного критерію економічної відповідальності інвесторів за результати реалізації інвестиційних проектів в аграрному секторі економіки регіону (на прикладі Київської області), зростає на 2,5 % (з 16,68 у 2010 р. до 17,1 в 2013 р.), внаслідок прогнозованої активізації інвестиційних процесів в аграрному виробництві регіону. Так, критерій економічної відповідальності інвесторів за результати реалізації інвестиційних проектів у рослинницьких підприємствах зростає з 5,06 до 5,26, а в тваринницькій галузі, в силу триваючого падіння обсягів виробництва, скорочення продуктивності галузі та відсутності поступального зростання інвестиційної привабливості, скоротиться на 7 % - з 5,73 до 5,34.

Економічну відповідальність інвесторів за результати реалізації інвестиційних проектів в аграрному секторі економіки регіону необхідно розглядати в тісному взаємозв'язку з інвестиційною політикою держави. Категорія економічної відповідальності диференціюється на міжнародний, державний, локальний (регіональний) рівні, а також рівень підприємства і особистості. У контексті нашого дослідження найбільший інтерес з точки зору диференціації критеріїв, характеристик і механізмів забезпечення розвитку інвестиційних процесів в регіональному АПК представляють рівні економічної відповідальності інвесторів, що здійснюють впливання інвестиційних ресурсів у рослинницькі, тваринницькі та переробні підприємства.

Висновки. Політика держави у сфері інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки регіону повинна бути спрямована на стабілізацію і розвиток пріоритетних галузевих складових АПК, збільшення обсягів реалізації продукції, нарощування експортного потенціалу галузей. Це можливо за рахунок державного регулювання інвестиційної діяльності, захисту вітчизняного аграрного ринку від імпортової, особливо низькоякісної продукції, стимулювання експорту, підтримки вітчизняних товаровиробників, зниження податкового навантаження.

Інвестиційна діяльність в АПК є однією зі сфер економіки, яка потребує посиленого державного

регулювання, що поєднується з категорією економічної відповідальності інвесторів за соціально-економічні результати впровадження інвестиційних проектів у регіоні.

Вона повинна передбачати стратегічне прогнозування й планування інвестиційного процесу в реальному секторі економіки, сприяти вирішенню завдань соціально-економічної стратегії країни і спрямовуватися на підвищення рівня продовольчої безпеки країни та її регіонів, розвиток тих агропромислових підприємств, які здатні за короткий термін стати конкурентоспроможними на внутрішньому та світовому ринках.

4 Список використаних джерел

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: підручник / В.Г. Андрійчук. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К., 2001. – 320 с.
2. Білоусько Я.К. Економічні аспекти державної технічної політики в агропромисловому комплексі / [Я.К. Білоусько, М.Я. Дем'яненко, В.О. Питулько]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 134 с.
3. Кісіль М.І. Проблеми інвестиційного забезпечення сільського господарства і міжгалузеві диспропорції // Вісник ХНАУ: Серія Економіка АПК і природокористування. - 2004. – № 7 – С. 89-94.
4. Міністерство аграрної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua/page/?8638>.
5. Офіційний сайт Київської обласної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kor.gov.ua/node/5802>.
6. Підлісецький Г.М. Основні виробничі фонди: ефективність, оновлення, оцінка / Г.М. Підлісецький, П.М. Герасим // Економіка України. – 2008. – № 6. – С. 45–51.
7. Проблеми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі / [Я.К. Білоусько, А.В. Бурилко, В.О. Галушко та ін.]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 216 с.
8. Статистичний щорічник Київської області за 2011 рік / Державний комітет статистики України; за ред. С.І. Коханчук. – Київ, 2012. – 503 с.